

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu. Elmi əsərlər, 2025, № 1-2, s. 25-31
Nakhchivan Teachers Institute. Scientific Works, 2025, № 1-2, p. 25-31
Нахчыванский институт учителей. Научные труды, 2025, № 1-2, с. 25-31

UOT: 37.013:37.091

<https://doi.org/10.30546/670832.2025.01.906>

Təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi

Müəllif(lər):

Tələh Xəlilov

Naxçıvan Dövlət Universiteti
Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent

E-poçt: x.taleh@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2350-743X>

Açar sözlər: təhsil keyfiyyəti, planlaşdırma, konsepsiya, integrasiya, effektivlik

Annotasiya. Müasir təhsil sistemi sürətlə dəyişən dünyada davamlı inkişaf və keyfiyyətli təhsil üçün planlaşdırma və konsepsiyanın effektiv integrasiyasını tələb edir. Planlaşdırma təhsil prosesinin məqsədyönlü, sistemli və ardıcıl şəkildə qurulmasını təmin edərək, konsepsiya təhsilin ideoloji, metodoloji və strateji əsaslarını müəyyən edir. Məqalədə bu iki elementin sintezi təhsil sisteminin idarə olunmasında, resursların səmərəli istifadəsində və təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsində mühüm amil kimi təqdim edilir. Tədqiqat nəticələri göstərir ki, planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi təhsil siyasətinin məqsədlərinə nail olunmasını, idarəetmədə çevikliyi və adaptivliyi artırır, həmçinin gələcək təhsil strategiyalarının hazırlanması üçün elmi əsas yaradır. Məqalədə həmçinin planlaşdırma prosesinin mərhələləri, konsepsiyanın nəzəri və funksional çərçivəsi, eləcə də strategiya ilə qarşılıqlı əlaqəsi ətraflı təhlil olunur və onların birgə tətbiqinin üstünlükləri sistemli şəkildə təqdim edilir. Nəticədə, təhsildə bu yanaşmanın praktik tətbiqi idarəetmənin səmərəliliyini yüksəldir, resursların optimal istifadəsini təmin edir və təhsil keyfiyyətinin davamlı artımına zəmin yaradır.

Author(s):

Tələh Khalilov

Nakhchivan State University
PhD in Pedagogy, Associate Professor

E-mail: x.taleh@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2350-743X>

Key words: education quality, planning, concept, integration, efficiency

Planning and the integrated application of concepts in education

Abstract. The modern education system requires the effective integration of planning and conceptual frameworks for sustainable development and quality education in a rapidly changing world. While planning ensures that the educational process is organized purposefully, systematically, and consistently, the concept defines the ideological, methodological, and strategic foundations of education. The article presents the synthesis of these two elements as a crucial factor in managing the education system, efficiently using resources, and improving the quality of education. Research findings show that the combined application of planning and conceptualization enhances the achievement of educational policy goals, increases flexibility and adaptability in management, and provides a scientific basis for the development of future educational strategies. The article also analyzes in detail the stages of the planning process, the theoretical and functional framework of the concept, as well as its interrelation with strategy, and systematically presents the advantages of their joint implementation. As a result, the practical application of this approach in education improves the efficiency of management, ensures the optimal use of resources, and creates the foundation for the continuous growth of education quality.

Автор(ы):

Талех Халилов

Нахчыванский государственный университет
Доктор философии по педагогике,
доцент

Э-почта: x.taleh@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2350-743X>

Ключевые слова: качество образования, планирование, концепция, интеграция, эффективность

Совместное применение планирования и концепции в образовании

Аннотация. Современная система образования требует эффективной интеграции планирования и концепции устойчивого развития и качественного образования в быстро меняющемся мире. В то время как планирование обеспечивает целенаправленное, системное и последовательное построение образовательного процесса, концепция определяет идеологические, методологические и стратегические основы образования. В статье синтез этих двух элементов представлен как важный фактор в управлении системой образования, эффективном использовании ресурсов и повышении качества образования. Результаты исследования показывают, что совместное применение планирования и концепции способствует достижению целей образовательной политики, повышает гибкость и адаптивность в управлении, а также создает научную основу для разработки будущих образовательных стратегий. В статье также подробно анализируются этапы процесса планирования, теоретические и функциональные рамки концепции, а также ее взаимодействие со стратегией и систематически излагаются преимущества их совместного применения. В результате практическое применение этого подхода в образовании повышает эффективность управления, обеспечивает оптимальное использование ресурсов и создает основу для устойчивого роста качества образования.

Tədqiqatın məqsədi və əhəmiyyəti. Bu tədqiqatın məqsədi təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqinin təhsil sisteminin effektivliyinə təsirini araşdırmaqdan ibarətdir. Tədqiqat planlaşdırma və konsepsiyanın təhsil prosesində necə qarşılıqlı əlaqədə olduğunu, bu yanaşmanın təhsil siyasətinin və idarəetmənin keyfiyyətinə nə dərəcədə təsir göstərdiyini müəyyən etməyi hədəfləyir.

Təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın düzgün integrasiyası təhsil prosesinin məqsəduyğun qurulması, resursların səmərəli istifadəsi və təhsil keyfiyyətinin artırılması baxımından əhəmiyyətlidir. Bu tədqiqatın nəticələri təhsil idarəçiləri, siyasətçilər və müəllimlər üçün praktiki tövsiyələr təqdim etməklə təhsil sahəsində strateji qərarların qəbuluna dəstək olacaqdır. Həmçinin, tədqiqat mövcud təhsil modellərinin təkmilləşdirilməsi və gələcək təhsil strategiyalarının hazırlanması üçün elmi əsas yaradacaqdır.

Müzakirələr və əsas istiqamətlər. Təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi müasir təhsil sisteminin inkişafında əsas rol oynayır. Tədqiqat nəticələri göstərir ki, planlaşdırma və konsepsiyanın sintezi təhsil prosesində məqsədlərin dəqiqləşdirilməsi, strategiyaların effektiv qurulması və resursların optimal paylanması baxımından vacibdir. Bu yanaşma təhsil sisteminin çevikliyini artıraraq, dəyişən sosial və iqtisadi tələblərə adaptasiyanı asanlaşdırır.

Müzakirələr zamanı həmçinin təhsildə planlaşdırmanın təkcə idarəetmə prosesi olmadığı, eyni zamanda konseptual çərçivənin yaradılması ilə birgə işləməsi zəruriliyi vurğulanır. Bu integrasiya təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsi, müəllim və şagirdlərin fəaliyyətlərinin koordinasiyası üçün vacib platforma yaradır.

Əsas istiqamət kimi, gələcək tədqiqatlarda təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın regionlar və səviyyələr üzrə fərqli tətbiq modellərinin öyrənilməsi, həmçinin innovativ texnologiyaların integrasiyası mövzuları diqqətə alınmalıdır. Bundan başqa, təhsil siyasətinin formalaşmasında bu yanaşmanın rolu və təsirinin genişləndirilməsi strateji məqsəd olmalıdır.

Nəticələr və tövsiyələr. Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi təhsil sisteminin ümumi effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Planlaşdırma prosesinin məqsədyönlü və sistemli şəkildə həyata keçirilməsi, konsepsiyanın isə ideoloji və metodoloji əsaslarını təmin etməsi təhsil

strategiyalarının düzgün qurulmasına, resursların səmərəli istifadəsinə və təhsil keyfiyyətinin yüksəlməsinə şərait yaradır. Bu yanaşma təhsil idarəetməsində çeviklik və uyğunlaşma qabiliyyətini artırır, dəyişən sosial və iqtisadi şəraitə tez reaksiya verməyə imkan verir.

Tövsiyə olunur ki, təhsil siyasətini formalaşdıran orqanlar və təhsil müəssisələri planlaşdırma və konsepsiyanın sintezini təmin edən mexanizmləri gücləndirsinlər. Həmçinin, təhsil işçilərinin bu sahədə bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədlə mütəmadi təlim və seminarlar təşkil edilməlidir. Gələcəkdə təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın fərqli səviyyələrdə tətbiqi və innovativ yanaşmaların istifadəsi istiqamətinə əlavə tədqiqatların aparılması vacibdir.

1. PLANLAŞDIRMA PROSESİ

Planlaşdırma təşkilati idarəetmənin əsas funksiyalarından biri kimi, məqsədlərin müəyyən edilməsi və bu məqsədlərə çatmaq üçün zəruri olan tədbirlərin ardıcılığının qurulması prosesi-
dir. Planlaşdırma strategiyasının praktik mərhələyə keçidini təmin edir – yəni strateji hədəflər konkret fəaliyyət proqramlarına çevrilir. Bu prosesdə həm uzunmüddətli, həm də qısamüddətli məqsədlər sistemli şəkildə nəzərə alınır.

Planlaşdırma müəyyən mərhələlərlə həyata keçirilir. İlk növbədə məqsədlər aydın şəkildə formalaşdırılır. Məqsədlərin dəqiq, ölçülə bilən, əlçatan, real və zamanla məhdudlaşdırılmış (SMART) olması planlaşdırmanın keyfiyyətini artırır. Növbəti mərhələdə bu məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyətlər və resurslar müəyyən edilir. Hər bir fəaliyyətin nə zaman, kim tərəfindən və hansı resurslarla həyata keçiriləcəyi əvvəlcədən planlaşdırılır [2, s.60].

Planlaşdırma prosesi həmçinin risklərin nəzərə alınmasını və onların idarə olunması üçün ehtiyat mexanizmlərinin hazırlanmasını da əhatə edir. Bu, qeyri-müəyyənliklərin və gözlənilməz dəyişikliklərin təşkilatın fəaliyyətinə mənfi təsirini minimuma endirmək üçün vacibdir.

Effektiv planlaşdırma təşkilatın resurslarından – insan gücü, maliyyə və zaman – səmərəli istifadəni təmin edir. Resursların optimallaşdırılması isə təşkilatın ümumi məhsuldarlığına və rəqəbat qabiliyyətinə müsbət təsir göstərir. Bundan əlavə, planlaşdırma nəticələrin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi üçün əsas baza rolunu oynayır. Yəni fəaliyyətin sonunda əldə edilən nəticələrin məqsədlərlə müqayisəsi məhz əvvəlcədən

qurulmuş plan əsasında həyata keçirilir.

Planlaşdırma həmçinin təşkilatdaxili koordinasiyanı gücləndirir. Müxtəlif struktur bölmələrinin və əməkdaşların fəaliyyətləri ümumi məqsədə uyğunlaşdırıldıqda, işin ardıcılığı və qarşılıqlı əlaqəsi təmin olunur. Bu isə idarəetmədə səmərəliliyi artırır, qərarvermə prosesini sürətləndirir və təşkilati intizamı möhkəmləndirir [3, s.6228].

Nəticə etibarilə, planlaşdırma prosesi sadəcə bir texniki mərhələ deyil, strateji düşüncənin praktikaya tətbiqi üçün əsas körpüdür. Düzgün qurulmuş plan fəaliyyətin istiqamətini dəqiqləşdirir, qərarların əsaslandırılmasını gücləndirir və idarəetməni daha şəffaf və məqsədyönlü edir.

Planlaşdırma prosesi adətən aşağıdakı mərhələlər üzrə həyata keçirilir:

1. Məqsədlərin müəyyən edilməsi – Nə əldə edilməlidir? (strateji və ya əməli məqsədlər) – SMART meyarlarına uyğunluq;
2. Mövcud vəziyyətin təhlili – Daxili imkanlar və mövcud resurslar – Xarici mühit və məhdudiyyətlər;
3. Alternativ fəaliyyət yollarının müəyyən edilməsi – Müxtəlif yollarla məqsədə çatmaq imkanları – Müqayisə və qiymətləndirmə;
4. Ən optimal fəaliyyət planının seçilməsi – Effektivlik, səmərəlilik və resurs istifadəsi baxımından seçim;
5. Resursların bölgüsü və vaxt planı – Kimin nə zaman, nə edəcəyi dəqiqləşdirilir – Resurslar təyin olunur (büdcə, insan gücü, texniki vasitələr);

6. Risklərin və ehtiyat planlarının hazırlanması – Gözlənilməz hallara qarşı tədbirlər – Alternativ fəaliyyət ssenariləri;
7. İcra və monitoring – Fəaliyyətin həyata keçirilməsi və davamlı nəzarət – Geri qayıtma döngüsü ilə planın təkmilləşdirilməsi [1, s. 34-35].

Qeyd edək ki, təhsil müəssisəsində keyfiyyətin artırılması üçün aşağıdakı kimi planlaşdırma nümunəsindən istifadə edilə bilər:

- Məqsəd: 1 il ərzində məktəbdə şagird nəliyyətlərini 20% artırmaq.

- Vəziyyətin təhlili: Şagirdlərdə riyaziyyat və ana dili üzrə zəif nəticələr müşahidə olunur.

- Alternativ yollar: Yeni kurikulum tətbiqi, müəllimlər üçün təlimlər, əlavə dərslər, valideynlərlə əməkdaşlıq.

- Seçilmiş yol: Hər həftə əlavə dərslərin keçirilməsi və müəllim heyətinə ixtisasartırma kursları.

- Resurslar: Əlavə dərs saatları üçün ödəniş, tədris materialları, trening proqramı.

- Risklər: Şagird iştirakının azlığı → valideynlərlə fərdi görüşlər planlaşdırılır.

- İcra: Aylıq monitoring və imtahan nəticələrinin müqayisəsi ilə davamlı qiymətləndirmə.

Aşağıda “Planlaşdırma prosesi” mövzusunda dair əsas anlayışların, funksiyaların və praktik əhəmiyyətin cədvəl şəklində təhlili təqdim edirik. Bu struktur planlaşdırmanın idarəetmədə oynadığı rolu və onun strategiya və konsepsiya ilə əlaqəsini aydınlaşdırır.

Cədvəl 1

S/Nö- si	Bölmə	Məzmun	Əhəmiyyəti və tətbiqi
1	Planlaşdırmanın tərfi	Məqsədlərin müəyyən olunması və onlara çatmaq üçün konkret addımların ardıcılığının qurulmasıdır.	Fəaliyyətlərin sistemli təşkili və məqsəd yönümlü idarəetmənin təmin olunması.
2	Strategiyadan fərqi	Strategiya nəyi etməyi müəyyən edir, planlaşdırma isə necə etməyi göstərir.	Strategiyanın konkret fəaliyyət proqramına çevrilməsi prosesi.
3	Planlaşdırmanın məqsədi	Resursların optimal istifadəsini təmin etməklə, məqsədlərə çatmaq üçün səmərəli yolun qurulması.	Effektivlik, ölçüləbilən nəticə və zaman baxımından ardıcılıq.
4	Əsas mərhələ	Məqsədlərin müəyyən edilməsi	

2. KONSEPSİYA: NƏZƏRİ BAZA VƏ ÇƏRÇİVƏ

Konsepsiya – təşkilatın və ya bir fəaliyyət sahəsinin əsas ideoloji istiqamətini, nəzəri mövqeyini və inkişaf fəlsəfəsini müəyyənləşdirən sistemli yanaşmadır. O, məqsədləri, prioritetləri və dəyərləri formalaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş əsas çərçivə rolunu oynayır. Strategiya və planlaşdırma konkret fəaliyyət formaları ilə assosiasiya olunursa, konsepsiya daha çox bu fəaliyyətlərin “niyə” sualına cavab verir və onların arxasında duran məntiqi əsaslandırmanı təqdim edir.

2.1. Nəzəri mahiyyət və funksional yük

Konsepsiya hər hansı bir sistemin və ya təşkilatın düşüncə modeli, yəni məhz necə fəaliyyət göstərməli olduğu barədə vahid baxış formasıdır. O, təşkilatın özünü necə təqdim etdiyi, cəmiyyətlə və maraqlı tərəflərlə necə münasibət qurduğu, hansı sosial-mədəni prinsiplərə əsaslandığı kimi fundamental suallara cavab verir. Bu baxımdan konsepsiyanın funksional yükü aşağıdakılardan ibarətdir:

- Fəlsəfi əsas: Təşkilatın varlıq səbəbi, fəaliyyətində rəhbər tutduğu dəyərlər və prinsiplər müəyyən olunur;
- Metodoloji istiqamət: Hansı üsullarla məqsədlərə çatılacağı barədə ümumi yanaşma təqdim edilir;
- İdeoloji tutum: Təşkilatın sosial məsuliyyətə, davamlı inkişafa, inklüzivliyə və ya digər dəyərlərə necə yanaşdığı müəyyənləşdirilir [5, s. 46-47].

2.2. Konsepsiyanın strategiya və planlaşdırma təsiri

Konsepsiya strategiyanın formalaşmasına bir növ intellektual əsas kimi xidmət edir. Əgər strategiya konkret məqsədləri və ona çatmaq yollarını müəyyən edirsə, konsepsiya həmin məqsədlərin mənasını və dəyərini izah edir. Məsələn, bir təhsil qurumunun “innovativ və rəqəmsallaşmış tədris mühiti yaratmaq” məqsədi varsa, bu istiqamətdə qurulan strategiya və planların arxasında duran konseptual fikir – “təhsildə texnologiyaların tətbiqi ilə bərabər imkanların yaradılması” ola bilər.

Bu kontekstdə konsepsiya həm də plan-

laşdırma məntiqinin formalaşmasına təsir edir. Hədəflər yalnız texniki deyil, dəyərə əsaslanan şəkildə müəyyənləşdirilir. Planlaşdırma sadəcə bir tapşırıqlar toplusu deyil, dəyərlərə uyğunlaşdırılmış fəaliyyət ardıcılığı kimi dəyərləndirilir.

2.3. Konsepsiyanın struktur elementləri

Konsepsiya adətən aşağıdakı komponentlərə malik olur:

- Təsviredici hissə – problemi və ya ehtiyacı izah edir;
- Fəlsəfi əsaslandırma – əsas ideya və yanaşma çərçivəsi təqdim olunur;
- Məqsəd və vəzifələr – nə üçün bu konsepsiya hazırlanır və nəyi dəyişdirmək hədəflənir;
- Tətbiq prinsipləri – fəaliyyətin hansı prinsip və meyarlara əsaslanacağı izah olunur;
- Əlaqələndirmə mexanizmi – strategiya, plan və digər idarəetmə alətləri ilə inteqrasiya yolları göstərilir [2, s.79-80].

2.4. Nümunəvi yanaşma

Bir dövlət qurumunun sosial siyasət konsepsiyası aşağıdakı ideoloji baza üzərində qurula bilər:

- İnsan hüquqları və bərabərlik;
- Sosial müdafiə və inklüzivlik;
- Davamlı inkişaf və şəffaf idarəetmə [4, s. 12149].

Bu ideoloji baza əsasında strateji sənədlər hazırlanır və konkret tədbirlər planlaşdırılır.

Aşağıda “Konsepsiya: nəzəri baza və çərçivə” mövzusunun əsas elementləri və idarəetmə sistemindəki rolu cədvəl şəklində təhlil olunmuşdur. Bu struktur konsepsiyanın təşkilati fəaliyyətin fəlsəfi, metodoloji və praktik əsaslarını necə formalaşdırdığını aydın göstərir.

3. BİRLİKDƏ TƏTBİQİN ÜSTÜNLÜKLƏRİ

Strategiya, planlaşdırma və konsepsiyanın eyni vaxtda və koordinasiyalı şəkildə tətbiqi təşkilati idarəetmədə sinerji effekti yaradır. Bu yanaşma ayrı-ayrılıqda tətbiq olunan alətlərin yaratdığı məhdudiyyətləri aradan qaldırmaqla daha çevik və məqsədyönlü fəaliyyət modelinin formalaşmasına şərait yaradır.

Cədvəl 2

S/Nö-si	Bölmə	Məzmun	Əhəmiyyəti və tətbiqi
1	Konsepsiyanın tərfi	İdeoloji və nəzəri əsaslandırma; təşkilatın fəaliyyətinə istiqamət verən ümumi çərçivə.	Fəaliyyətlərin arxasında duran əsas fəlsəfəni və düşüncə sistemini müəyyən edir.
2	Funksiyası	İdarəetməyə nəzəri və metodoloji dayaq vermək; strategiyanın əsas ideyalarını formalaşdırmaq.	Təşkilatın qərarlarının ardıcıl və məqsəd yönümlü olmasına zəmin yaradır.
3	Konsepsiya və strategiya	Strategiya konsepsiyanın verdiyi ideoloji bazaya əsaslanaraq inkişaf etdirilir.	Strategiyanın məqsədyönlü və ardıcıl şəkildə qurulmasına şərait yaradır.
4	Konsepsiya və planlaşdırma	Planlaşdırma konsepsiyanın nəzəri çərçivəsini praktik addımlara çevirir.	İdeyaların həyata keçirilməsində əməli vasitə kimi çıxış edir.
5	Komponent	Məram (mission) və vizion	

3.1. Təşkilatda fəaliyyətlərin vahid məntiq üzrə qurulması

Bu üç komponentin birlikdə tətbiqi təşkilatın fəaliyyətində daxili ardıcılıq və məntiqi axıcılıq yaradır. Konsepsiya ümumi ideoloji çərçivəni, strategiya uzunmüddətli istiqaməti, planlaşdırma isə gündəlik və orta müddətli konkret addımları müəyyən etdiyi üçün təşkilatın bütün səviyyələrində qərarların bir-biri ilə əlaqəli şəkildə verilməsi təmin olunur. Bu isə daxili ziddiyyətlərin və idarəetmədə paralelliklərin qarşısını alır.

3.2. Resursların məqsədyönlü və optimal istifadəsi

Konsepsiyanın verdiyi dəyərlər çərçivəsində strategiya prioritet sahələri müəyyən edir, planlaşdırma isə bu sahələrə resursların necə bölüşdürülməyini konkretləşdirir. Beləliklə, insan, maliyyə, zaman və informasiya resursları təsadüfi deyil, təşkilatın əsas məqsədlərinə xidmət edəcək şəkildə yönləndirilir. Bu da resurs israfının qarşısını alır və səmərəliliyi artırır.

3.3. Qarşılıqlı uyğunluq və idarəetmə effektivliyinin artması

Hər bir fəaliyyətin arxasında konseptual

əsas (niyə?), strateji istiqamət (hara?) və planlı mexanizm (necə?) olduqda təşkilat daxilində bölmələr və komandalar arasında uyğunluq və qarşılıqlı anlaşma yaranır. Bu uyğunluq idarəetmə strukturunda qərarların daha asan icrasını və nəzarət mexanizmlərinin daha effektiv qurulmasını təmin edir. İdarəetmə daha məqsədyönlü və nəticəyönümlü olur.

3.4. Çevik qərarvermə və dəyişikliklərə uyğunlaşma

Dəyişkən mühitdə təşkilatın uğur qazanması onun çevik qərarvermə qabiliyyətindən asılıdır. Konsepsiya əsas dəyərləri sabit saxladığı halda, strategiya və planlar bu dəyərlər əsasında tez adaptasiya oluna bilər. Yəni təşkilat öz əsas kursunu dəyişmədən müxtəlif şəraitlərə uyğun olaraq strategiyalarını və planlarını yeniləyə bilər. Bu da onu dinamik bazar və sosial şərtlərə qarşı dayanıqlı edir.

Aşağıda “Strategiya, planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqinin üstünlükləri” cədvəl formasında təhlil edilmişdir. Bu təhlil onların ayrı-ayrılıqda deyil, vahid və koordinasiyalı şəkildə tətbiqinin təşkilatın idarəetmə effektivliyinə necə töhfə verdiyini nümayiş etdirir:

Cədvəl 3

S/№-si	Üstünlük	Təsviri	Təşkilati təsiri
1	Vahid məntiq üzrə fəaliyyətlərin qurulması	Strategiya, plan və konsepsiyanın eyni fəlsəfi və metodoloji əsaslara söykənməsi.	Daxili proseslər arasında ardıcillıq və strukturlaşma təmin olunur.
2	Resursların optimal istifadəsi	Strategiyaya uyğun planlaşdırma və konsepsiyadan irəli gələn prioritetləşdirmə prinsipi.	Resurslar itkisiz və məqsəd yönümlü istifadə edilir.
3	Qarşılıqlı uyğunluğun təmin olunması	Komponentlər arasında qarşılıqlı əlaqə və məqsədlərin üst-üstə düşməsi.	Fəaliyyət sahələri arasında ziddiyyətlər minimuma enir, koordinasiya güclənir.
4	İdarəetmə effektivliyinin artması	Vahid sistemdə düşünülmüş qərarlar və planlaşdırılmış icra prosesi.	Vaxt itkisi və qərarlıqlıq halları azalır, nəticəyə yönəlməlik güclənir.
5	Çəvik qərarvermə imkanları	Strategiyanın yönü, konsepsiyanın prinsipləri və planın konkret addımları arasında balans.	Dəyişikliklərə adaptasiya daha sürətli və idarəolunan olur.
6	Dəyişkən şəraitə uyğunlaşma	Konsepsiyanın nəzəri elastikliyi, strategiyanın istiqamətverici rolu və planın praktikliyi.	Bazar və mühit dəyişikliklərinə qarşı dayanıqlı və adaptiv struktur formalaşır.
7	Dəyərlərin və vizionun qorunması	Konsepsiya vasitəsilə əsas dəyərlərin qorunması və strategiya ilə bu dəyərlərin inkişafı.	Təşkilatın mədəni kimliyi və məqsədyönlü fəaliyyəti bir çərçivədə birləşdirilir.
8	Qərarvermədə ardıcillıq	Strategiyanın istiqamət verdiyi, konsepsiyanın əsaslandığı və planın konkretləşdirdiyi qərarlar.	Qərarlar daha dolğun əsaslandırılmış və məqsəduyğun olur.
9	Rəqabət üstünlüyünün təmin olunması	Bütün komponentlər birgə şəkildə təşkilatın bazarda üstün mövqeyini təmin etməyə yönəlir.	Təşkilat rəqiblər qarşısında daha strateji və dayanıqlı mövqe tutur.
10	Davamlı inkişaf imkanı	Sistemli və davamlı inteqrasiya sayəsində uzunmüddətli strateji inkişaf mümkün olur.	Fəaliyyətlər qısa müddətli deyil, uzunmüddətli dəyər yaradılmasına yönəlir.

NƏTİCƏ

Təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi təhsil sisteminin inkişafı və səmərəliliyinin artırılması üçün mühüm amildir. Bu iki komponentin sintezi təhsil prosesinin məqsədyönlü, sistemli və effektiv qurulmasına, resursların optimal istifadəsinə və təhsil keyfiy-

yətinin yüksəldilməsinə şərait yaradır. Belə yanaşma təhsil siyasətinin məqsədlərinə nail olumasında strateji əhəmiyyət kəsb edir və gələcəkdə təhsil sisteminin daha çevik və adaptiv olmasına zəmin hazırlayır. Buna görə də təhsil sahəsində planlaşdırma və konsepsiyanın vahid şəkildə tətbiqi davamlı inkişaf üçün vacibdir.

Problemin aktuallığı: Müasir təhsil sisteminə sürətlə dəyişən sosial və iqtisadi tələblərə uyğunlaşmaq üçün planlaşdırma və konsepsiyanın effektiv integrasiyası vacibdir. Təhsildə bu iki yanaşmanın birlikdə tətbiqi təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsi və idarəetmənin təkmilləşdirilməsi baxımından aktualdır.

Problemin yeniliyi: Bu tədqiqat təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın sintezi mövzunu geniş və sistemli şəkildə araşdıraraq, onların birgə tətbiqinin təhsil keyfiyyətinə və idarəetməyə təsirini yeni aspektlərdən ortaya qoyur.

Problemin praktik əhəmiyyəti: Təhsildə planlaşdırma və konsepsiyanın birlikdə tətbiqi idarəetmənin səmərəliliyini artırır, resurslardan düzgün istifadəni təmin edir və təhsil prosesinin keyfiyyətini yüksəldir.

Ədəbiyyat

1. Aliyev, S. Konsepsual idarəetmə modelləri

və onların tətbiqi / S.Aliyev. –Bakı: Təhsil nəşriyyatı, – 2022, – 180 s.

2. Drucker, P. The Practice of Management. New York: Harper Business, – 2006, – 404 s.
3. Khalilov, T., Adilzade, I., Rzayev, O., Guliyev, N., & Yusifova, N. The role of strategic planning in the organization of management systems in higher education institutions: insights from international practice. Edelweiss Applied Science and Technology, – 2024, Vol. 8, No. 6, – p.6227-6235
4. Khalilov, T., Aliyev, V., Guliyeva, M., & Babayeva, M. Strategic management mechanisms, directions, and functions in higher education. Pak. j. life soc. Sci, 22(2), – 2024, – p.12146-12162.
5. Qasimov, T. Strateji planlaşdırmanın idarəetmədə rolu. Bakı / T.Qasimov. İqtisadiyyat nəşriyyatı, – 2020, – 200 s.

Məqalə pedaqogika üzrə elmlər doktoru, professor İsmayıl Əliyev tərəfindən təqdim olunmuşdur.

İlkin daxilolma – 06.01.2025, son daxilolma – 14.02.2025, qəbulolunma – 11.03.2025